

УДК 338.48

Г.С. Нагорняк, канд. техн. наук, доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ГАЛЬМУВАННЯ РОЗВИТКУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

H.S. Nahorniak, Ph.D.

KEY FACTORS OF BRAKING OF DEVELOPMENT MARKET OF TOURIST SERVICES IN UKRAINE

Туристична галузь є найбільш прибутковою для більшості країн світу, такою, що динамічно розвивається, та основним джерелом формування дохідної частини бюджету. Туризм безпосередньо впливає та стимулює розвиток майже всіх галузей економіки, таких як промисловість, торгівля, будівництво, транспорт, сільське господарство, побутове обслуговування, малий та середній бізнес. Для здійснення ефективного управління процесом розвитку туризму в Україні варто аналізувати та виявляти чинники, що впливають на рівень розвитку ринку туристичних послуг та зумовлюють її особливості, які слід враховувати у процесі розроблення та реалізації заходів з метою підвищення економічної ефективності туризму. Для кожної окремої країни туризм відіграє важливу роль у стимулюванні економічного розвитку не тільки безпосередньо туристичної галузі, але й суміжних галузей, а також інших галузей економіки. Зростання туризму позитивно впливає на рівень зайнятості населення, на споживчий попит та рівень валютних надходжень. Розвитку ринку туристичних послуг у світі сприяють політичні, економічні, технічні, культурологічні та соціальні чинники. Інтенсивно розвивається туризм у країнах зі сприятливою внутрішньою та зовнішньою політикою, стійким економічним розвитком, високим рівнем культури, соціальною підтримкою громадян. Останніми роками майже всі регіони світу продемонстрували значне зростання обсягів туризму. Довгострокові перспективи розвитку галузі залишаються оптимістичними.

Роль ринку туристичних послуг для розвитку національної економіки не варто недооцінювати, оскільки туристична галузь має об'єктивні передумови свого розвитку, що склалися на підставі історичних, географічних, культурних та економічних чинників. Наша країна містить унікальний комплекс історичних, культурних та природних пам'яток і має значні рекреаційні можливості, що сформувалися завдяки географічному положенню та історичному розвитку нашої держави. Тому Україна на сьогодні має значні та реальні перспективи розвитку туристичної галузі, завдяки чому повинна зайняти вагомe місце серед країн, які є світовими лідерами у галузі туристичних послуг.

Країна має достатній потенціал для того, щоб зробити туристичну індустрію однією з пріоритетних галузей економіки. Однак інтеграційний процес на відповідних напрямках полягає у впровадженні європейських норм і стандартів в освіті, туризмі, поширенні власних культурних і науково-технічних здобутків у ЄС. Такі дії дадуть можливість Україні інтегрувати до загальноєвропейського інтелектуально-освітнього та науково-технічного середовища швидкими темпами. Подальший розвиток демократії, політична стабільність, визначення пріоритетних напрямків економічного розвитку, майбутній вступ України до ЄС – усе це забезпечить створення високоприбуткової національної туристичної галузі, яка задовольнить потреби внутрішнього та міжнародного туризму, з урахуванням природнокліматичного, рекреаційного, соціально-економічного та історико-культурного потенціалу країни, а

також її національних особливостей. Туризм як вид діяльності має мультиплікативний ефект, який полягає у позитивному впливі на суміжні галузі національної економіки, діяльність яких прямо чи побічно орієнтована на задоволення потреб туристів.

За даними Всесвітньої Ради з туризму та подорожей, туристична індустрія складає майже десяту частину світового ВВП. Як стверджують експерти Всесвітньої Ради з туризму та подорожей (WTTC) останні роки стали найбільш важкими щодо розвитку туристичної індустрії, що пов'язано в основному з світовою економічною кризою. Основними дестабілізуючими чинниками стабільного розвитку туризму в Україні є нерозвиненість транспортної, рекреаційної інфраструктур та нестабільність політичної ситуації у нашій державі, низький рівень безпеки, нестабільність фінансової підтримки з боку держави та відсутність чітко сформульованої законодавчої бази. Тому з метою активізації та стрімкого розвитку туристичного сектору в Україні потрібні значні інвестиційні капіталовкладення у модернізацію як загальної, так й рекреаційної інфраструктур з метою підвищення їх якості.

Об'єктивно Україна має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму: особливості географічного положення та рельєфу, сприятливий клімат, багатство природного, історико-культурного та туристично-рекреаційного потенціалів. Але, на жаль, на фоні світового туризму, який набирає потужностей фантастично швидкими темпами, Україна виглядає досить скромно. На сьогодні українські громадяни є своєрідними інвесторами зарубіжних країн, що є одним з найболючіших питань усієї туристичної галузі. Щоб виявити причини проблем виникнення та інвестування туристичної галузі, слід проаналізувати ситуацію, яка склалася у даному сегменті послуг. Незважаючи на те, що вся територія України має достатній потенціал для розвитку туризму, однак інтенсивність відвідувань іноземними туристами її окремих регіонів суттєво відрізняється. При вагомих унікальних природно-лікувальних ресурсах України, лікувальний туризм (поряд із спеціалізованим та зеленим) ще не набув достатнього розвитку. В Україні туристична інфраструктура є недостатньо розвинутою і водночас раціональною, що в поєднанні з низькою якістю сервісу зумовлює її низьку привабливість, і, відповідно, прибутковість на фоні аналогічних показників по європейських країнах.

Причини слабого розвитку ринку туристичних послуг в Україні вбачаємо у складній соціально-економічній ситуації у нашій державі, у неврегульованості системи стимулювання туристичної індустрії, відсутності дієвої стратегії розвитку даної галузі як на національному, так і регіональному рівнях. У галузі туризму проблемним питанням у теперішній час є неефективне та нераціональне використання відповідних ресурсів, сучасний рівень розвитку туристичної індустрії не відповідає наявному потенціалу. Вважаємо, що головними факторами гальмування розвитку туристичної галузі в Україні є несприятливість існуючих умов для підприємництва загалом та туристичного зокрема, недосконалість нормативно-правового поля і, як негативний результат, відсутність необхідних інвестицій для розвитку туризму як внутрішніх (через тривалу економічну кризу), так і іноземних (через несприятливий інвестиційний клімат), а також слід віднести відсутність розвинутої інфраструктури, якісної реклами та глибинної інформації про готелі, санаторії, тури по країні та послуги, які надаються, на світовому рівні, низьку якість обслуговування, значний податковий тягар тощо.

Література

1. Балабанов И., Балабанов А. Экономика туризма: [учеб. пособ.] – М.: Финансы и статистика, 2006. – 173 с.
2. Стратегічний розвиток туристичного бізнесу: [монограф.] / [Т. І. Ткаченко, С. В. Мельниченко, М. Г. Бойко та ін.]; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 596 с.